

Wegwijs in de relevante markt

Maart 2024

Marktaandeelen zijn een veelgebruikt startpunt om de concurrentie op een markt te beoordelen. Als je een overeenkomst wil sluiten met een concurrent, dan zal je juridisch departement vermoedelijk eerst en vooral vragen wat het marktaandeel is van de partijen. Marktaandeelen bepalen ook de toepassing van juridische instrumenten of procedures. Als je je distributeurs wil verbieden om via online marktplaatsen te verkopen, dan hangt het af van je marktaandeel of je daarvoor een veilige haven geniet onder het mededingingsrecht. Of als je een overname wil doen die moet worden goedgekeurd door de mededingingsautoriteiten, dan zal de aanmelding ervan vereenvoudigd kunnen gebeuren als je bepaalde marktaandeelplafonds niet overschrijdt.

Marktaandeelen worden gemeten op de relevante markt, en **voor het eerst in meer 25 jaar heeft de Europese Commissie een nieuwe bekendmaking gepubliceerd over de afbakening van de relevante markt.**

De vorige bekendmaking dateerde van 1997. De nieuwe bekendmaking is geen radicale koerswijziging. Wel consolideert ze de beslissingspraktijk en rechtspraak en behandelt ze de impact van de digitalisering van de economie. De bekendmaking is gevoelig langer geworden en beslaat nu 35 in plaats van 9 bladzijden.

Wat moet u weten?

De relevante markt bestaat uit een relevante productmarkt en een relevante geografische markt. De

• • • contrast • • • •

afbakening van beide gebeurt, zoals in het verleden, in de eerste plaats door de **vraagsubstitutie** voor de betrokken producten te bepalen. Als afnemers gemakkelijk overstappen naar onmiddellijk beschikbare alternatieve producten, dan bestaat een sterke vraagsubstitutie tussen die producten en behoren zij tot dezelfde productmarkt.

De klemtoon ligt daarbij nog steeds op reacties bij **prijsverhogingen**, dus de vraag naar welke producten afnemers zouden overstappen als de prijs van de betrokken producten verhoogt met 5 tot 10%. Die substitutieproducten behoren tot dezelfde relevante productmarkt. Meer dan voorheen houdt de nieuwe mededeling ook rekening met **niet-prijsgerelateerde parameters**, zoals de mate van innovatie en de kwaliteit en de beschikbaarheid van de producten, en ook met **verwachte veranderingen** in de markt. Bijvoorbeeld, in sectoren waar onderzoek & ontwikkeling ('O&O') van groot belang is (denk aan de farmaceutische sector) kan de Commissie bij de marktafbakening rekening houden met potentiële resultaten van het O&O. **Pijplijnproducten** zijn nog niet beschikbaar, maar de stand van het O&O-proces kan duidelijk maken of ze tot een bestaande productmarkt behoren of een afzonderlijke nieuwe markt zullen uitmaken.

De bekendmaking bevat meer richtsnoeren dan voorheen voor het bepalen van **de geografische markt**, die varieert van lokaal, nationaal, over EER-wijd tot mondiaal. Bij aanwijzingen dat de markten ruimer zijn dan nationaal, maar enger dan mondiaal, is de werkhypothese een beoordeling op EER-niveau.

De bekendmaking bestendigt de bestaande praktijk van de Commissie (en de nationale mededingingsautoriteiten) om **geen definitieve conclusie te trekken over de precieze definitie van de relevante markt als de uitkomst van de mededingingsbeoordeling identiek is in verschillende plausibele afbakeningen**. Vaak komt dit erop neer dat de mededingingsautoriteit nagaat of de mededingingsbeoordeling positief is op de engst mogelijke relevante product- en geografische markt. Zo ja, dan is dat vaak ook zo op een ruimere markt waar de marktaandelen lager zullen zijn en dan laat de autoriteit de eigenlijke marktdefinitie vaak in het midden.

De bekendmaking behandelt de **marktdefinitie in een reeks specifieke omstandigheden**, waaronder deze bij aanzienlijke productdifferentiatie (kunnen gedifferentieerde producten tot dezelfde productmarkt behoren?), bij discriminatie tussen afnemers (zijn er afzonderlijke markten per groep afnemers?), bij Multi-Sided Platforms (genre LinkedIn of Uber) en bij aftermarkets en bundels.

Wat deze laatste betreft, is de vraag bijvoorbeeld of printers en inktpatronen, of uurwerken en hun reserveonderdelen, tot één en dezelfde markt behoren (een **stroommarkt**) of als er een afzonderlijke markt bestaat voor de primaire en secundaire producten (**duale markten**) of voor de primaire producten en elk van de secundaire producten van een bepaald merk (**meervoudige markten**). Het onderscheid heeft een groot praktisch belang. In het laatste geval zal de producent immers vlugger een machtspositie hebben op de merk-specifieke aftermarket. De mededeling bevat de parameters

• • • contrast

waarmee de Commissie rekening houdt bij de afbakening van de aftermarkets, zoals de vraag of de afnemers bij de aanschaf van het primaire product rekening houden met de kosten over de hele levensduur van het product ("whole-life costs").

Tot slot besteedt de bekendmaking veel aandacht aan het **bewijsmateriaal** dat de Commissie kan gebruiken om de relevante markten af te bakenen. Het betreft hierbij niet alleen bewijs over productkenmerken en prijzen, maar ook over beoogd gebruik en bewijs voor substitutie in het verleden. De productkenmerken kunnen immers verschillend zijn (bijvoorbeeld, spoor- en luchtvervoer), maar toch kan uit bewijs van substitutie in het verleden blijken dat beide tot dezelfde productmarkt behoren (bijvoorbeeld is dit het geval voor het spoor- en luchtvervoer op het traject Brussel-Londen). Ook de eigen invulling door de betrokken partijen (in het bijzonder in interne documenten die zijn opgesteld in een onverdachte periode, voor de start van het onderzoek) en standpunten van andere marktdeelnemers (klanten, leveranciers, concurrenten, overheden, beroepsfederaties, enz.) zijn relevant.

Concreet.

- Marktaandelen bepalen vaak de uitkomst van de mededingingsbeoordeling van overeenkomsten tussen concurrenten, en ook van concentraties tussen ondernemingen. Zij worden gemeten op de relevante markt, die bestaat uit een relevante productmarkt en een relevante geografische markt.
- Een voorspelbare methodologie voor de definitie van de relevante markt is cruciaal: zij stelt ondernemingen in staat om hun eigen marktpositie te beoordelen en zo meer zekerheid te hebben dat hun commerciële gedrag in overeenstemming is met het mededingingsrecht.
- De Commissie heeft voor het eerst in meer dan 25 jaar een uitgebreide nieuwe bekendmaking gepubliceerd over de afbakening van de relevante markt. De nieuwe bekendmaking leidt de marktbepalings binnen in de 21e eeuw. Zij besteedt veel aandacht aan de digitalisering van de economie en bevat richtsnoeren voor de marktbepalings in specifieke situaties zoals Multi-Sided Platforms en digitale ecosystemen.
- De bekendmaking bevestigt dat de vraagsubstitutie nog steeds een centrale plaats inneemt bij het bepalen van de relevante markt: producten die de afnemers als inwisselbaar beschouwen, behoren tot dezelfde productmarkt. De reden voor de substitueerbaarheid kan de prijs van de producten zijn, maar ook andere kenmerken zoals kwaliteit, innovatie en beschikbaarheid.
- De nieuwe mededeling bevestigt de werkmethode dat mededingingsautoriteiten bij de mededingingsbeoordeling in eerste instantie uitgaan van de engst mogelijke markt. Doen zich op die markt geen problemen voor, dan wordt de eigenlijke marktdefinitie in het midden gelaten. In het andere geval wordt bewijsmateriaal verzameld overeenkomstig de bekendmaking. Hierbij heeft bewijsmateriaal een hogere bewijskracht als het dateert uit de periode voor het onderzoek of de concentratie.

• • • contrast
• • • •

Meer weten?

- De herziene bekendmaking marktbeplating vind je [hier](#).